

Nr 60.

Kungl Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag till uppförande av nybyggnad för barnsjukhuset vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.; given Stockholms slott den 8 februari 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Tage Erlander.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet och t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Danielson, anmäler chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Erlander, fråga om bidrag till uppförande av nybyggnad för barnsjukhuset vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. och anför därvid följande.

I skrivelse den 8 november 1945 har *Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott* — med förmälan att landstinget till bestridande av kostnaderna för uppförande av nybyggnader för barnsjukhus samt mödrahem m. m. vid lasarettet i Lund anvisat sammanlagt 1 140 000 kronor, motsvarande hälften av de beräknade kostnaderna för ändamålet — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för samma ändamål anvisa anslag med enahanda belopp. Förvaltningsutskottet har därvid anfört följande.

Det nuvarande barnsjukhuset, vilket uppförts år 1899 samt sedermera till-

byggt år 1925, befinner sig i ett synnerligen otillfredsställande skick. Sålunda har överläkaren vid sagda sjukhus, professorn Sture Siwe, redan i en till 1939 års landsting ingiven skrivelse samt därefter i upprepade skrivelser till hälso- och sjukvårdsberedningen påpekat bristerna i sjukhusets byggnad och planläggning, varvid han särskilt framhållit kliniken i förhållande till den allt mer ökade beläggningen bristande utrymmen ävensom att den öppna sjukvården fått bedrivas skild från kliniken i övrigt i därför föga lämpade lokaler av närmast provisorisk art. Vidare må framhållas, att medicinalstyrelsen, som i anledning av en av lasarettsdirektionen i Lund gjord framställning om statsbidrag till driften av barnsjukhuset, låtit under år 1944 genom generaldirektören Höjer och medicinalrådet Edén verkställa inspektion av sagda sjukhus, därefter i ärendet anfört bland annat följande:

»Redan vid en genom medicinalstyrelsens föranstaltande år 1936 verkställd inspektion av lasarettet i Lund gjordes allvarliga erinringar mot den överbeläggning, som då var rådande på de flesta av lasarettets avdelningar, ej minst å barnavdelningen. Vid inspektionen den 7 mars 1944 befanns, att under de åtta år, som gått, sedan förstnämnda inspektion verkställdes, intet väsentligt åtgärts för att avhjälpa de stora bristerna å barnavdelningen. Fortfarande vore avdelningen, som normalt rymmer 40 vårdplatser, samtidigt belagd med mellan 60 och 70 barn. För att möjliggöra en dylik beläggning hade även sängar placerats i överläkarens expeditjonsrum, i förrådsrum, i föreläsningsrum, i badrum och andra som vådrum olämpliga lokaler. Ej minst med hänsyn till att det här gäller ett undervisningssjukhus, anser styrelsen detta beklagligt. Enligt en i kungörelsen angående statsbidrag till driften av barnavdelningar vid eller i anslutning till lasarett m. m. meddelad föreskrift skall barnavdelning, för vilken statsbidrag beviljas, vara så utrustad, att de sjuka där kunna erhålla en ur medicinsk synpunkt tillfredsställande vård. Så länge här ifrågavarande avdelning är överbelagd på sätt ovan angivits, anser styrelsen, att densamma icke uppfyller nämnda föreskrift. Om anordningar däremot vidtagas, som avlasta denna överbeläggning, torde medicinalstyrelsen, trots att avdelningen även i vissa andra avseenden ej heller fyller de fordringar, som numera pläga ställas på en barnavdelning av här ifrågavarande storlek, likväl kunna provisoriskt för ett fåtal år och intill dess en ny byggnad uppförts för ändamålet godkänna den nuvarande barnavdelningen för erhållande av statsbidrag till driften.»

Medicinalstyrelsen förklarade slutligen, att med hänsyn till det anförda den av lasarettsdirektionen gjorda ansökningen om statsbidrag till driften av ifrågavarande avdelning icke föranlett någon styrelsens vidare åtgärd.

Sedan landstingets förvaltningsutskott härefter med framhållande av de särskilda omständigheter, som samverkat till att någon nybyggnad för ifrågavarande klinik icke kommit till stånd, ingivit förnyad framställning om statsbidrag till driften av densamma, har Kungl. Maj:t genom beslut den 7 juli 1944 medgivit, att statsbidrag finge, räknat från och med den 1 juli 1943 tills vidare till dess ny barnavdelning anordnats vid lasarettet i Lund och denna tagits i bruk, dock längst till den 1 juli 1948, utgå för medicinska barnavdelningen vid lasarettet.

Med föranledande av sistlidet års landstings beslut har hälso- och sjukvårdsberedningen till årets landsting ingivit förslag till uppförande av nybyggnad för ifrågavarande barnsjukhus.

Enligt av sakkunniga verkställda beräkningar skulle de sammanlagda kostnaderna för uppförandet av berörda nybyggnad uppgå till 1 980 000 kronor.

Då enligt de principer, som hittills tillämpats beträffande fördelningen av byggnadskostnaderna vid Lunds lasarett, bidrag av statsmedel bör utgå med hälften av sagda kostnader, har landstinget för sin del till bestridande av berörda kostnader anvisat hälften av ovannämnda belopp eller 990 000 kronor.

Vid uppgörandet av förslaget till nybyggnad för barnsjukhuset har det visat sig, att det icke är möjligt att bereda de ammande mödrarna utrymme inom den planerade byggnadskroppens kub, såvida icke flygelbyggnaden påbygges med ytterligare en våning, vilket emellertid befunnits mindre lämpligt. Då det därjämte ur medicinsk synpunkt är fördelaktigt, att ammorna bo utanför barnsjukhuset, hava bostäderna för dessa förlagts till övre våningen i en särskild byggnad, vilken jämväl skall inrymma lokaler för landstingets centraltandpoliklinik. Denna senare byggnad har kostnadsberäknats till 300 000 kronor. Med beaktande av ovan angivna principer rörande fördelningen av byggnadskostnaderna vid lasarettet har nästlidet års landsting för uppförandet av sistberörda nybyggnad anvisat hälften av förenämnda belopp eller 150 000 kronor.

Ifrågavarande byggnadsföretag har närmare åskådliggjorts å åtta i ärendet företedda, å Gustaf Birch-Lindgrens arkitektbyrå upprättade, den 8 och 24 juli, den 27, 29 och 30 augusti samt den 1 och 25 september 1945 dagtecknade ritningar. Byggnaderna avses skola förläggas till nuvarande epidemisjukhusets mark å det så kallade norra lasarettområdet.

Barnsjukhuset, omfattar en byggnad i sex våningar, innehållande vårdavdelningar samt två till vårdbyggnaden anslutna flyglar. Den ena av dessa är föreslagen uppförd i två våningar och inrymmer barnpoliklinik, barnavårdscentral, behandlingsavdelning, föreläsningssal och forskningsavdelning, den andra är utbildad som en envåningsbyggnad med isoleringsavdelning om 17 sängar. Huvudbyggnaden innehåller i bottenvåningen ekonomilokaler, 1 trappa upp en avdelning för 25 tuberkulösa äldre barn och 2 trappor upp en avdelning för 25 äldre barn, vilka äro så kallade rena fall. Våningen 3 trappor upp inrymmer en avdelning för 24 spädbarn och våningen 4 trappor upp en avdelning för 23 småbarn, båda avsedda för rena fall. 5 trappor upp slutligen finnes en avdelning för 23 infekterade spädbarn.

Byggnaden för mödrahem m. m. utgöres av en friliggande tvåvåningsbyggnad, avsedd att med kulvert förbindas med barnsjukhuset. Mödrahemmet är förlagt till övervåningen och omfattar 12 rum, vart och ett avsett för 2 mödrar eller ammor. Bottenvåningen inrymmer en central tandpoliklinik.

Totalkostnaderna för byggnadsföretaget, vilka beräknats till 2 280 000 kronor, fördela sig på följande sätt.

Barnsjukhus:

Byggnadsarbeten (18 200 m ³ à kr. 68: 34)	kronor	1 238 230
Värme, vatten, ventilation, avlopp ..	»	380 000
Elektrisk installation inklusive hissar ..	»	174 770
Planering och vägar	»	40 000
Kulvert	»	17 000
Oförutsedda utgifter, ritningar, kontroll	»	<u>130 000</u>
		kronor 1 980 000

Mödrahem med tandpoliklinik:

Byggnadsarbeten (4 000 m ³ à kr. 43: 56)	kronor	174 213	
Värme, vatten, ventilation, avlopp ...	»	60 000	
Elektrisk installation inklusive hiss ..	»	45 787	
Oförutsedda utgifter, ritningar, kontroll	»	20 000	kronor 300 000
		<hr/>	
		Summa kronor 2 280 000.	

Byggnadsstyrelsen har anfört, att styrelsen icke funnit något att erinra vare sig mot de föreslagna byggnadernas planläggning eller emot de till 2 280 000 kronor beräknade kostnaderna.

Medicinalstyrelsen, som tillstyrkt ifrågavarande framställning, har ansett sig kunna godkänna föreliggande ritningar till barnsjukhuset, under förutsättning att vid de slutliga ritningarnas utformning hänsyn toges till vissa av medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professorn A. Lichtenstein framställda anmärkningar. Denne har anfört bland annat följande.

Sjukavdelningarna äro konstruerade med en vårdplatsida med ett rumsdjup av 4,0 meter, en korridor med en bredd av 2,1 meter och en bilokalsida med ett djup av 4,0 meter. Under det att det sistnämnda djupet synes tillräckligt, anser jag rumsdjupet på sjukrumssidan för litet med hänsyn till att sjukrummen skola tillåta undervisning för medicine kandidater. Vid en undervisningsklinik av denna typ anser jag man icke bör gå under ett sjukrumsdjup av 4,3 meter.

Även den föreslagna korridorbredden på 2,1 meter synes mig för liten. Korridorbredden måste bedömas med hänsyn till de största sängar, som komma att behövas på avdelningarna. Enligt min bestämda mening bör man icke gå under en korridorbredd på 2,3 meter (en korridorbredd, som riksdagen godkänt för blivande pediatrika kliniken vid karolinska sjukhuset).

Enligt vad handlingarna i ärendet utvisa har vid uppgörande av kostnadsberäkningen för barnsjukhuset räknats med en utökning av korridorbredden i huvudbyggnaden till 2,3 meter och av sjukrummens djup till 4,3 meter.

Medicinska fakulteten och *det större akademiska konsistoriet vid universitetet i Lund* ha tillstyrkt förvaltningsutskottets framställning.

Universitetskanslern, som förutsatt, att ritningar och kostnadsberäkning komme att bliva föremål för teknisk granskning av byggnadsstyrelsen, har icke ansett sig böra tillstyrka framställningen, i vad densamma avser bidrag till lokaler för centraltandpolikliniken. Kanslern yttrar:

Av handlingarna i ärendet framgår, att kostnaden för barnsjukhuset beräknats till 1 980 000 kronor och kostnaderna för mödrahemmet och centraltandpolikliniken till 300 000 kronor. Att bidrag av statsmedel beviljas, motsvarande halva kostnaden för nybyggnaden för den pediatrika kliniken, står i överensstämmelse med hittills följd praxis. Jag tillstyrker, att bidrag lämnas med det begärda beloppet 990 000 kronor.

Landstinget har även begärt, att staten skulle bidra med halva kostnaden eller 150 000 kronor för en fristående byggnad, inrymmande i bottenvåningen lokaler för landstingets centraltandpoliklinik och i våningen en trappa upp

rum för ammande mödrar och ammor. Någon anledning för staten att i detta sammanhang lämna bidrag till lokaler för centraltandpolikliniken lär ej föreligga. Vad beträffar den del av det begärda bidraget å 150 000 kronor, som belöper på hemmet för ammande mödrar och ammor, synes tvivelaktigt, huruvida dessa lokaler ha sådan betydelse för den vid sjukhuset bedrivna medicinska undervisningen och forskningen, att den allmänna regeln om hälftindelning av byggnadskostnaden skäligen kan tillämpas. Tillhandahållande av modersmjölk åt de sjuka barnen lär vara en angelägenhet, som enbart har betydelse för sjukvården. Till den del som de ammande mödrarna intagits å hemmet för att behandlas för svårigheter vid digivningen torde däremot fallen vara av intresse för läkarutbildningen. Ehuru under sådana omständigheter en hälftindelning av byggnadskostnaderna måste innebära särskilda förmåner för landstinget, anser jag mig icke böra avstyrka ett bidrag med hälften av den del av kostnaden för hela byggnaden, som belöper på mödrahemmet. Enligt av mig infordrad uppgift uppgår denna del av den beräknade byggnadskostnaden till 150 000 kronor. Jag tillstyrker följaktligen ett bidrag av statsmedel å 75 000 kronor.

Hela det av mig tillstyrkta bidraget uppgår således till (990 000 + 75 000 =) 1 065 000 kronor.

Av den lämnade redogörelsen torde ha framgått, att lokalförhållandena vid det nuvarande till det s. k. södra lasarettområdet förlagda barnsjukhuset vid lasarettet i Lund äro synnerligen otillfredsställande i såväl sjukvårdshänseende som ur läkarutbildningens synpunkt. En tillfredsställande lösning av denna lokalfråga synes endast kunna ernås genom en nybyggnad för barnsjukhuset. Sedan lång tid tillbaka har frågan om uppförande av en sådan nybyggnad varit aktuell. Att förslag härom först nu framlagts torde främst ha föranletts av att fråga uppkommit om en förflyttning, helt eller delvis, av Lunds lasarett till det norr om Allhelgona kyrkogata belägna s. k. norra lasarettområdet på grund av lasarettets eget utvidgningsbehov och angelägenheten av att universitetet åter kommer i besittning av åtminstone vissa delar av det södra lasarettområdet, som i söder ansluter till universitetsplatsen. Å södra lasarettområdet torde nybyggnad icke kunna äga rum utan att äldre byggnader rivas. Med hänsyn till den ifrågasatta förflyttningen av lasarettet och då det ansetts nödvändigt att ersätta vissa kliniker med nybyggnader, har det ansetts erforderligt, att en generalplan uppgjordes för lasarettets framtida utbyggande. Sedan en arkitektävlan jämlikt 1944 års landstings beslut anordnats om generalplan för lasarettet, har 1945 års landsting godkänt ett av arkitekten Gustaf Birch-Lindgren avgivet tävlingsförslag som grundval för generalplan med vissa av den tillsatta prisnämnden föreslagna jämkningar, innebärande bland annat en ändrad förläggning av den av landstinget samtidigt beslutade nybyggnaden för barnsjukhus i syfte att möjliggöra dess uppförande utan att avvakta lösningen av vissa med generalplanens genomförande sammanhängande markfrågor. Enligt landstingets beslut skall barnsjukhuset förläggas till det nuvarande epidemisjukhusets mark, vilken tillhör landstinget och är belägen å det norra lasarettområdet.

Departementchefen.

Det byggnadsföretag, för vilket statsbidrag begärts, avser uppförande dels av nytt barnsjukhus, dels ock av en byggnad för mödrahem och central tandpoliklinik. Byggnaderna avses skola förbindas genom en kulvert. Det nya barnsjukhuset skall enligt de föreliggande ritningarna omfatta 137 vårdplatser, medan det nuvarande barnsjukhuset, som måst överbeläggas i betydande omfattning, normalt inrymmer 40 vårdplatser. Kostnaderna för barnsjukhuset ha beräknats till 1 980 000 kronor samt för nybyggnaden för mödrahem och central tandpoliklinik till 300 000 kronor. Mot kostnadsberäkningarna har jag i likhet med byggnadsstyrelsen icke funnit anledning till erinran. Mot de föreliggande ritningarna har jag i huvudsak icke något att erinra. Med hänsyn till barnsjukhusets natur av undervisningsklinik torde emellertid korridorbredden i barnsjukhusets huvudbyggnad böra utökas till 2,3 meter och sjukrummen böra givas ett djup av 4,3 meter. Merkostnaden för den av mig sålunda förordade utökningen av huvudbyggnadens bredd synes enligt vad handlingarna i ärendet giva vid handen rymmas inom det nyss nämnda för barnsjukhuset beräknade kostnadsbeloppet av 1 980 000 kronor.

Såsom tidigare skett beträffande andra byggnadsföretag vid Lunds lasarett torde staten böra bidra till kostnaderna för nu ifrågakvarande byggnadsföretag. I likhet med kanslern anser jag mig böra tillstyrka, att staten bidrager med hälften av de totala kostnaderna för ifrågakvarande byggnadsföretag, i den mån desamma avse barnsjukhuset och mödrahemmet. Däremot finner jag i likhet med kanslern ej skäl tillstyrka något bidrag till den del av byggnadskostnaderna, som belöper på centraltandpolikliniken. Denna del torde böra anses utgöra hälften av de för byggnaden för mödrahem och central tandpoliklinik beräknade kostnaderna eller således 150 000 kronor. Statsbidraget skulle alltså utgöra hälften av $(1\,980\,000 + 150\,000 =) 2\,130\,000$ kronor eller 1 065 000 kronor. För nästa budgetår torde det dock vara tillfyllest, att ett belopp av 500 000 kronor ställes till landstingets förfogande för byggnadsföretagets igångsättande. Med beviljande av anslag till återstående byggnadskostnader bör anstå till budgetåret 1947/48.

Vid sitt lagtima möte år 1945 har landstinget uppdragit åt hälso- och sjukvårdsberedningen att låta uppgöra ritningar och kostnadsberäkningar för nybyggnad för kirurgisk klinik och centralpoliklinik vid Lunds lasarett. Även andra byggnadsföretag torde vara aktuella för lasarettets vidkommande, varför nya framställningar om bidrag till byggnadsarbeten vid lasarettet torde vara att emotse under de närmaste åren. Jag förutsätter att, då framställning ånyo göres om bidrag till ny- eller ombyggnadsarbeten vid lasarettet, denna åtföljes av en närmare redogörelse för den planerade byggnadsverksamheten, innehållande bland annat uppgifter om den beräknade tidpunkten för de särskilda byggnadsföretagens utförande och om de beräknade eller uppskattade kostnaderna för desamma.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetssjukhus: Bidrag till uppförande av nybyggnad för barnsjukhuset vid Malmöhus läns landstings sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av . . . . . kronor 500 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gösta Bäck.
